

PROCEDURY BEZPIECZEŃSTWA W XV LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCNymi IM. N. ŻMICHOWSKIEJ W WARSZAWIE

I. OGÓLNE PRZEPISY BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY

1. PRZYGOTOWANIE OBIEKTU I JEGO UŻYTKOWNIKÓW

1) Monitorowanie wejścia do szkoły – zgodnie z zasadami dyżuru przy wejściu.

Uczniowie, pracownicy, rodzice i inni goście wchodzi głównym wejściem prowadzącym na hol szkolny. Wejście to jest monitorowane na zewnątrz i od strony holu. Wyznaczona osoba odnotowuje w „Księdze wejścia i wyjścia” wejścia i wyjścia gości oraz wyjścia uczniów ze szkoły na podstawie zwolnień od rodziców podpisanych przez wychowawcę lub dyrektora.

2) Zabronione jest wnoszenie na teren szkoły niebezpiecznych narzędzi, broni, alkoholu oraz innych środków zmieniających świadomość.

3) Pomieszczenia szkoły - w szczególności gabinet pielęgniarstwa, pokój nauczycielski, pokoje nauczycieli wychowania fizycznego, sekretariat - wyposaża się w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy.

4) Uczniom nie wolno włączać żadnych własnych urządzeń elektrycznych do sieci szkolnej. Ładowanie telefonów komórkowych może się odbywać wyłącznie z urządzeń power-bank.

5) Wszyscy nauczyciele oraz pracownicy obsługi i administracji są przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

6) Wszyscy pracownicy szkoły mają obowiązek reagować na każde, nawet najmniejsze, zagrożenie bezpieczeństwa uczniów.

2. OPIEKA PODCZAS PRZERW

1) Szkoła jest otwierana o godz. 7: 00

2) Dyżury nauczycieli rozpoczynają się o godz. 8:00

3) Podczas przerwy uczniowie mogą pozostać w salach lekcyjnych oraz w salach gimnastycznych tylko przy otwartych drzwiach, pod opieką nauczyciela pełniącego dyżur.

4) Opiekę nad uczniami przebiegającymi się w szatniach przy sali gimnastycznej sprawują nauczyciele wychowania fizycznego.

5) Nauczyciele zobowiązani są do pełnienia dyżurów na przerwach zgodnie z harmonogramem wywieszonym w pokoju nauczycielskim.

6) Dyżur zaczyna się równo z rozpoczęciem się przerwy. Nauczyciel pełniący dyżur powinien bez zwłoki stawić się na miejsce pełnienia dyżuru.

- 7) Nadrzędnym celem dyżurów jest zapewnienie uczniom pełnego bezpieczeństwa
- 8) Nauczyciel dyżurujący **jest zobowiązany**:
- a) dbać o bezpieczeństwo dzieci młodzieży poprzez kontrolę realizacji przez uczniów zasad bezpiecznego zachowania
 - b) prowadzić **kontrolę nad toaletami** i ich wykorzystywaniem jedynie do właściwych celów,
 - c) reagować na wszelkie przejawy agresji i zagrożeń zdrowia, życia i bezpieczeństwa uczniów i pracowników szkoły; informować o takich sytuacjach dyrektora szkoły,
 - d) dbać o mienie szkoły: wszelkie przejawy dewastacji mienia należy po zakończeniu dyżuru zgłosić dyrektorowi. W miarę możliwości ustalić winnego powstałej szkody.
- 9) Nauczyciel nie może pod żadnym pozorem zejść z dyżuru bez ustalenia zastępstwa i poinformowania o tym fakcie dyrektora.

3. OPIEKA W CZASIE LEKCJI I ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH

- 1) Za bezpieczeństwo uczniów w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych odpowiada nauczyciel prowadzący zajęcia.
- 2) Obowiązki nauczyciela:
- a) zapoznać uczniów na pierwszych zajęciach w roku szkolnym z zasadami bezpiecznego zachowania się wynikającymi ze specyfiki przedmiotu i wymagać bezwzględneho przestrzegania regulaminu każdej pracowni o zwiększonym ryzyku wypadku (informatyka, wychowanie fizyczne, pracownie przyrodnicze)
 - b) przestrzegać ustalonych godzin rozpoczynania i kończenia zajęć edukacyjnych
 - c) **dostrzeżone nieprawidłowości techniczne należy bezwzględnie wpisać do „zeszytu usterek”**
 - d) odnotowywać nieobecność ucznia na każdych zajęciach
 - e) respektować prawo uczniów do pełnych przerw międzylekcyjnych.
 - f) jeżeli stan zagrożenia powstanie lub ujawni się w czasie zajęć – niezwłocznie je przerwać i wyprowadzić z zagrożonych miejsc osoby powierzone opiece.
 - g) **wymagać od uczniów:**
 - respektowania nakazu korzystania z szatni
 - respektowania zakazu jedzenia i picia podczas lekcji
 - h) zezwalać na wychodzenie z lekcji do toalety tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach.
- 3) Kategorycznie zabrania się
- a) wysyłania ucznia poza teren szkoły w czasie godzin lekcyjnych.
 - b) stosowania kary wykluczenia ucznia z lekcji, zajęć, poprzez wyproszenie go za drzwi klasy.

4. SYTUACJE WYJĄTKOWE

- 1) Prace na rzecz szkoły lub środowiska - udział uczniów może mieć miejsce po zaopatrzeniu ich w odpowiednie narzędzia i sprzęt oraz zapewnieniu właściwej opieki i bezpiecznych warunków pracy.
- 2) Bieżące zmiany w tygodniowym planie lekcji, mające wpływ na bezpieczeństwo (np. skrócenie zajęć lub zwolnienie z lekcji spowodowane nieobecnością nauczyciela) – są

publikowane w systemie Librus z co najmniej jednodniowym wyprzedzeniem lub w szczególnych wypadkach w dniu zmiany.

Uczniowie, którzy z różnych względów muszą pozostać w tym czasie w szkole, zostają objęci opieką biblioteki.

3) Wcześniejsze zwolnienie ucznia z lekcji na prośbę rodziców w wyjątkowych przypadkach - podstawą zwolnienia jest osobiste przybycie rodzica po ucznia lub pisemna prośba rodziców, zawierająca informację o przejęciu odpowiedzialności za ucznia.

4) Złe samopoczucie ucznia - obowiązkiem wychowawcy klasy lub nauczyciela, któremu uczeń zgłosił niedyspozycję, jest udzielenie dziecku pomocy, powiadomienie pielęgniarki szkolnej oraz, jeśli wymaga tego sytuacja, dyrektora szkoły i rodziców dziecka.

5) Zagrożenie zdrowia lub życia dziecka:

- należy niezwłocznie wezwać karetkę pogotowia i powiadomić rodziców;
- jeśli rodzic nie może dotrzeć do szkoły, a dziecko musi być przewiezione do szpitala, towarzyszy mu pielęgniarka lub nauczyciel, którzy pozostają z dzieckiem do momentu przybycia rodziców/ prawnych opiekunów.

5. OPIEKA PODCZAS IMPREZ SZKOLNYCH

UROCZYSTOŚCI SZKOLNE - na uroczystości szkolne, odbywające się w auli uczniowie udają się pod opieką wychowawcy lub nauczyciela wyznaczonego do opieki.

WYCIECZKI, WYJŚCIA

1. Nauczyciele organizujący wycieczkę lub wyjście zapewniają uczniom opiekę i nadzór zgodny z przepisami bhp, wypełniają stosowne dokumenty.

2. Organizacja i program wycieczki powinny być dostosowane do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, sprawności fizycznej, stopnia przygotowania i umiejętności specjalistycznych. Obowiązkiem organizatora jest sprawdzenie stanu zdrowia i umiejętności uczniów, wymaganych podczas wycieczki.

3. Uczeń uczestniczący w imprezie krajowej jest ubezpieczony ubezpieczeniem zbiorowym zawartym przez szkołę. Istnieje możliwość ubezpieczenia dodatkowego zgodnie z wolą rodziców. Wszyscy uczestnicy powinni być ubezpieczeni od następstw nieszczęśliwych wypadków.

4. Wycieczka lub wyjazd musi być należycie przygotowana pod względem programowym i organizacyjnym.

5. Osobami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo uczniów podczas wycieczki, są kierownik wycieczki i opiekunowie grup. Opieka ich ma charakter ciągły.

6. Miejscem zbiórki uczniów rozpoczynającej i kończącej wycieczkę jest wejście do szkoły, skąd uczniowie niepełnoletni są odbierani przez rodziców lub opiekunów. Istnieje możliwość odebrania dziecka przez rodziców w wyznaczonym miejscu na trasie powrotu. Samodzielny powrót niepełnoletniego ucznia ze szkoły po wycieczce jest możliwy wyłącznie na podstawie pisemnej prośby rodzica, z wyjątkiem pory wieczornej po godz. 22:00.

7. Udział uczniów w wycieczce (z wyjątkiem przedmiotowych, odbywających się w ramach zajęć szkolnych) wymaga pisemnej zgody rodziców lub opiekunów prawnych.

Wzór oświadczenia :

Wyrażam zgodę na udział mojego dziecka
..... w wyjeździe
.....
i przejazd(podać środek lokomocji)
(wycieczka do.....)
Oświadczam, iż znam i akceptuję harmonogram i regulamin pobytu.
Dziecko moje nie posiada przeciwwskazań zdrowotnych do wyjazdu.
Wyrażam zgodę na podejmowanie decyzji związanych z ewentualnym leczeniem,
hospitalizacją i zabiegami operacyjnymi, w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia
mojego dziecka przez kierownika lub opiekunów w czasie trwania wycieczki/wyjazdu.
Wyrażam zgodę na pokrycie ewentualnych szkód wyrządzonych przez moje dziecko
w trakcie pobytu na wycieczce.
Jednocześnie zobowiązuję się do zapewnienia bezpieczeństwa dziecka w drodze
pomiędzy miejscem zbiórki i rozwiązania wycieczki, a miejscem zamieszkania.
....., dn.
(podpis rodzica lub prawnego opiekuna)

8. W przypadku, gdy w wycieczce, wyjeździe któryś z uczniów nie bierze udziału, rodzice składają pisemne oświadczenie wg poniższego wzoru. Oświadczenia stanowią integralną część dokumentacji wycieczki.

Oświadczenie

Dziecko moje
(imię i nazwisko dziecka – klasa)
w dniach..... nie będzie uczęszczało do szkoły i w związku
z tym ponoszę odpowiedzialność za jego bezpieczeństwo.
....., dn.
(podpis rodzica lub prawnego opiekuna)

9. Opiekun wycieczki obowiązany jest sprawdzić stan liczbowy uczniów przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego.

10. Zabrania się prowadzenia wycieczek podczas burzy, śnieżycy, gołoledzi.

11. W razie wypadku uczestników wycieczki stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania w razie wypadków w szkołach i placówkach publicznych.

12. Wynajem środka transportu powinien być poprzedzony dostarczeniem dokumentu potwierdzającego aktualne uprawnienia do przewozu osób i stosowne ubezpieczenie oraz odpowiednią umową najmu autokaru.

13. Wszystkie wyjścia organizator odnotowuje pozostawiając w sekretariacie podpisaną kartę wycieczki.

14. Kierownikiem wycieczki jest osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

15. Wskazane jest, aby uczestnicy wycieczki mieli dostęp do telefonu komórkowego. Numer pomocy ratunkowej: 112.

PRZEJAZD AUTOKAREM

Nauczyciel organizujący wycieczkę wynajętym środkiem transportu autokar, bus – zobowiązany jest do wykonania następujących czynności:

- przed każdym wyjazdem wezwać policję, która zbada stan techniczny autokaru i stan trzeźwości kierowcy,
- sprawdzić, czy uczestnicy wycieczki nie mają przeciwwskazań do podróżowania środkami lokomocji (choroba lokomocyjna i inne schorzenia) oraz czy posiadają zaordynowane przez lekarza leki,
- dopilnować umieszczenia bagażu w schowkach i rozmieszczenia uczestników wycieczki na uzgodnionych wcześniej miejscach w autokarze. Opiekunowie powinni zająć miejsca przy drzwiach,
- ustalić, gdzie znajdują się podręczna apteczka (jej wyposażenie), gaśnice i wyjścia bezpieczeństwa,
- w czasie jazdy zabronić uczestnikom przemieszczania się po autokarze i podróżowania w pozycji stojącej, blokowania zamków, otwierania drzwi, samowolnego otwierania okien w czasie podróży, wyrzucania jakichkolwiek przedmiotów z pojazdu i rzucania przedmiotami,
- podczas jazdy trwającej kilka godzin zarządzić jedną przerwę (20 – 30 minut),
- w czasie postoju (wyłącznie na parkingu lub stacji benzynowej) zabronić uczestnikom wycieczki: wchodzenia na jezdnię, przechodzenia na drugą stronę jezdni, dopilnować, aby podczas wsiadania i wysiadania młodzieży włączone były światła awaryjne,
- po każdym zakończonym postoju sprawdzić obecność.

IMPREZY SZKOLNE ODBYWAJĄCE SIĘ PO ZAKOŃCZENIU ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

- a) Wychowawcy i nauczyciele zobowiązani są do utrzymania porządku w czasie imprezy, pełniąc dyżury w wyznaczonych miejscach.
- b) Nad przebiegiem imprezy nadzór pełni nauczyciel organizator.
- c) W imprezach szkolnych uczestniczą jedynie uczniowie XV LO. Uczniowie z innych szkół wpisani są na specjalną listę po okazaniu legitymacji szkolnej lub innego dokumentu ze zdjęciem.
- d) Organizatorzy imprezy nie ponoszą odpowiedzialności za pozostawione na terenie szkoły rzeczy wartościowe.
- e) Uczeń biorący udział w imprezie nie może opuszczać budynku w trakcie jej trwania. Może to uczynić tylko za pisemną zgodą rodziców.
- f) W czasie imprezy zakazane są niebezpieczne zabawy oraz zachowania zagrażające bezpieczeństwu.
- g) Uczestnika imprezy usuniętego za nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa i kultury osobistej musi ze szkoły osobiście odebrać rodzic bądź opiekun.

ORGANIZACJA BUFETU I AUTOMATÓW Z ŻYWNOŚCIĄ

- Sklepik i automaty zaopatrzone są w produkty zdrowe dla uczniów
- Nadzór nad asortymentem sprawuje dyrektor i pielęgniarka szkolna.

ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA DZIECKA W SIECI

1. Wszystkie komputery, z których korzystają uczniowie są zabezpieczone odpowiednim oprogramowaniem utrudniającym uczniom dostęp do treści niepożądanych.
2. Uczniowie w pracowni informatycznej mogą korzystać z Internetu wyłącznie pod kontrolą nauczyciela.
3. Nauczyciel nadzorujący pracę ucznia z komputerem powinien posiadać odpowiednie kwalifikacje.
4. W trakcie zajęć uczniowie mają obowiązek:
 - nie przekazywać danych osobowych;
 - nie otwierać poczty elektronicznej bez zgody nauczyciela;
 - nie korzystać z komunikatorów;
 - nie zapisywać na dysku komputerów ściągniętych z Internetu plików graficznych, muzycznych, filmowych itp.
 - przestrzegać netykiety;
5. Nauczyciel ma obowiązek uświadomić rodzicom zagrożenia związane z Internetem.
6. Wszystkie incydenty, które nauczyciel uzna za szkodliwe, ma obowiązek zgłosić odpowiednim organizacjom i instytucjom zajmującym się ściganiem przestępstw internetowych.

SPRAWOWANIE OPIEKI NAD UCZNIEM W DNI WOLNE OD ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

1. W dni wolne od zajęć dydaktycznych (nie dotyczy sobót i niedziel) szkoła może zapewnić opiekę uczniom, na prośbę rodziców/prawnych opiekunów.
2. Rodzice dzieci składają pisemną informację wychowawcom klasy w terminie przynajmniej trzech dni przed dniem wolnym.
3. W tym dniu uczniowie są pod opieką nauczycieli wyznaczonych przez dyrektora szkoły.

II. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH TRUDNYCH I ZAGRAŻAJĄCYCH BEZPIECZEŃSTWU

II.1 ZAGROŻENIA WEWNĘTRZNE I PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. POWIADAMIANIE RODZICÓW/PRAWNYCH OPIEKUNÓW UCZNIA O TRUDNYCH SYTUACJACH WYCHOWAWCZYCH.

1	Powiadomić telefonicznie, osobiście lub pisemnie rodziców / prawnych opiekunów o trudnych sytuacjach wychowawczych	Wychowawca
2	Sporządzić notatkę służbową z powiadomienia rodziców w dzienniku lekcyjnym oddziału w rubryce „Kontakty wychowawcy z rodzicami”	Wychowawca
3	W przypadku nieobecności wychowawcy zachować obowiązującą w szkole drogę służbową (wychowawca, pedagog, dyrektor)	
4	W przypadku braku informacji od rodziców o zmianie miejsca ich pobytu, opieka nad dzieckiem w szczególnie trudnych sytuacjach wychowawczych zostanie przekazana odpowiednim instytucjom	Nauczyciele
5	W każdej sytuacji wymagającej dodatkowej pomocy decyzję o wezwaniu policji podejmuje...	... Dyrektor szkoły

2. SAMOWOLNE OPUSZCZENIE ZAJĘĆ SZKOLNYCH PRZEZ UCZNIA / NIEUSPRAWIEDLIWIONA NIEOBECNOŚĆ UCZNIA

1	Telefonicznie powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia o nieobecności w celu ustalenia jej przyczyny. Odnotować ten fakt w dzienniku lekcyjnym	Wychowawca
2	Na wniosek rodzica/opiekuna usprawiedliwić uzasadnioną nieobecność ucznia w szkole. Jeżeli rodzic nie wiedział o nieobecności ucznia, pozostawić w dzienniku szkolnym nieobecność nieusprawiedliwioną.	Wychowawca
3	Gdy brak jest kontaktu z rodzicami ucznia, wysłać pisemne zawiadomienie do rodziców/opiekunów prawnych ucznia informujące o nieobecności ucznia w szkole, a więc o nierealizowaniu przez niego obowiązku szkolnego lub nauki i wyznaczyć im termin stawienia się w szkole. W przypadku braku informacji ze strony rodziców o nieobecności ucznia dłuższej niż tydzień wychowawca	Wychowawca

	zobowiązany jest do kontaktu z rodzicami ucznia i ustalenia przyczyny nieobecności.	
4	W przypadku zdiagnozowania wagarów ucznia przeprowadzić rozmowę z uczniem, poinformować go o konsekwencjach, jeśli dany czyn będzie się powtarzał. Udzielić upomnienia oraz sporządzić odpowiedni zapis w dzienniku szkolnym.	Wychowawca
5	W przypadku powtarzających się nieusprawiedliwionych nieobecności ucznia Powiadomić pedagoga lub psychologa szkolnego. Zobowiązać ucznia: • do spotkań z pedagogiem, • do podpisania kontraktu z pedagogiem, psychologiem lub wychowawcą	Wychowawca
6	Zobowiązać rodziców/prawnych opiekunów do codziennego kontrolowania frekwencji i postępów dziecka w systemie Librus	Wychowawca
7	W obecności pedagoga i wychowawcy, porozmawiać z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia.	Dyrektor szkoły
8	Wszczęcie postępowania administracyjnego i administracyjna egzekucja realizacji obowiązku szkolnego przez organ prowadzący (sąd rodzinny). Dalsze postępowanie leży w gestii organu prowadzącego.	

3. UŻYWANIE TELEFONU KOMÓRKOWEGO PRZEZ UCZNIA PODCZAS LEKCJI

Żaden pracownik szkoły nie jest upoważniony do włączania i wyłączania skonfiskowanego telefonu dziecka. Nie wolno go używać ani wykonywać na nim żadnych operacji. Jeśli telefon dzwoni i jego dźwięk przeszkadza w miejscu, w którym został zdeponowany - należy **nakazać** uczniowi jego wyłączenie, ale nie wolno tego robić nauczycielowi ani nawet dyrektorowi szkoły.

1	Nakazać uczniowi oddanie telefonu	Nauczyciel
2	Wydać polecenia usunięcia karty lub wyłączenia telefonu	Nauczyciel
3	Opisać telefon danymi ucznia i zdeponować go w sekretariacie	Nauczyciel
4	Sporządzić notatkę służbową	Pedagog lub Dyrektor szkoły
5	Powiadomić wychowawcę	Nauczyciel
6	Poinformować rodziców o zaistniałej sytuacji i możliwości odbioru telefonu	Wychowawca
7	Oddać telefon rodzicowi/prawnemu opiekunowi, najlepiej w obecności ucznia, z pouczeniem dotyczącym zasad korzystania z telefonu na terenie szkoły	Wychowawca

4. ZAGROŻENIE ZDROWIA BĄDŹ ŻYCIA W WYNIKU WYPADKU

1	Sprawować ciągłą opiekę nad dzieckiem, które uległo wypadkowi i grupą
2	Wysłać jednego z uczniów po najbliższą osobę dorosłą lub wołać o pomoc
3	Zawiadomić pielęgniarkę i dyrekcję, a jeżeli wymaga tego sytuacja, pogotowie ratunkowe
4	Udzielić dziecku pomocy przedmedycznej do czasu przybycia pielęgniarki lub pogotowia ratunkowego
5	Powiadomić rodziców ucznia
6	Sporządzić protokół ze zdarzenia zgodnie z przepisami bhp

1) Każdy wypadek, nawet najdrobniejszy, musi być zgłoszony dyrektorowi szkoły, wychowawcy klasy i zespołowi powypadkowemu oraz odnotowany na karcie wypadków znajdującej się w sekretariacie szkoły. Sekretariat prowadzi rejestr wypadków szkolnych.

2) Wpisu dokonuje nauczyciel – świadek wypadku, nauczyciel dyżurujący lub wychowawca klasy. Jeśli po zaistniałym zdarzeniu dziecko odbyło z rodzicem wizytę lekarską i nie stwierdzono uszczerbku na zdrowiu, w dniu następnym po zdarzeniu wychowawca sporządza krótką notatkę i załącza zaświadczenie lekarskie.

3) Dokumentację powypadkową stanowią:

- zawiadomienie o wypadku (organ prowadzący, pracownik bhp, społeczny inspektor pracy, rada rodziców- w przypadku wypadków lekkich, natomiast w przypadku wypadków ciężkich dodatkowo należy powiadomić Kuratorium Oświaty i Prokuraturę, w przypadku zatruc Sanepid),
- protokół ustalenia przyczyn wypadku,
- protokół przesłuchania świadków,
- oświadczenie lekarskie.

4. Dokumentacja powyższa musi być przygotowana w ciągu 14 dni, a następnie oddana do podpisania rodzicom poszkodowanego.

5. W przypadku przekazywania rodzicowi dziecka, które doznało niegroźnego urazu konieczne jest wypełnienie **oświadczenia**, które jest dostępne w sekretariacie. Oświadczenie wypełnia nauczyciel przekazujący dziecko rodzicowi. Jeżeli rodzic odmawia podpisania oświadczenia należy wezwać pogotowie ratunkowe.

Oświadczenie

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że odbieram moje dziecko
..... ucznia klasy....., które uległo
następującemu zdarzeniu

Jednocześnie oświadczam, że nie uważam za zasadne wzywanie do mojego dziecka Pogotowia Ratunkowego. W przypadku wystąpienia niepokojących objawów u mojego dziecka zobowiązuję się do wizyty lekarskiej.

podpis rodzica.....

6. Dziecko z niedyspozycją powinno mieć zapewnioną opiekę ze strony osoby dorosłej. Może być odprowadzone do domu pod opieką dorosłego po uprzednim kontakcie z rodzicami dziecka.

7. W przypadku urazu głowy, kończyn, podejrzenia o urazy wewnętrzne, bądź też utraty przytomności należy bezwzględnie wezwać pogotowie ratunkowe i powiadomić rodziców dziecka.

8. Pogotowie ratunkowe i policję należy bezwzględnie wezwać w przypadku potrącenia przez samochód (przed szkołą lub na wycieczce).

5. UCZEŃ KTÓRY NIE UKOŃCZYŁ 18 LAT I PRZEJAWIA ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI

1	Powiadomić wychowawcę klasy, Dyrektora szkoły i pedagoga	Nauczyciel
2	Wezwać rodziców/opiekunów	Wychowawca
3	Przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązać: • ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, • rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem	Wychowawca, pedagog
4	Sporządzić notatkę z podjętych działań	Wychowawca, pedagog
5	Powiadomić sąd lub policję (specjalistę ds. nieletnich) w przypadku wykorzystania przez szkołę wszystkich dostępnych jej środków oddziaływań wychowawczych	Dyrektor szkoły
6	Zastosować wobec ucznia karę regulaminową przewidzianą w statucie szkoły. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, szkoła jako instytucja jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję	Wychowawca

UCZEŃ –SPRAWCĄ CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA

Wykaz czynów karalnych, będących przestępstwami i wykroczeniami, popełnianymi przez nieletnich uczniów na terenie szkoły stanowi **Załącznik nr 1**

6. AGRESYWNE ZACHOWANIA WOBEC INNYCH UCZNIÓW LUB WOBEC PRACOWNIKÓW SZKOŁY

1	Reagować na zachowanie agresywne ucznia w momencie, gdy takie zachowanie się pojawia	Nauczyciel
2	Po zauważeniu agresywnego zachowania, należy jak najszybciej je przerwać	Nauczyciel
3	Przeprowadzić rozmowę ze sprawcą agresji poza klasą. W trakcie rozmowy: • powiedzieć, jakie uczeń poniesie konsekwencje, • powiedzieć o dalszych krokach, jakie nauczyciel zamierza podjąć, • poinformować, że w razie braku zmiany sprawa zostanie przedstawiona wychowawcy i dyrektorowi szkoły	Nauczyciel
4	Poinformować wychowawcę klasy o przebiegu rozmowy	Nauczyciel
5	Poinformować o agresywnym zachowaniu i jego konsekwencjach rodziców/opiekunów uczniów i fakt ten odnotować w obowiązującej dokumentacji	Wychowawca
6	W przypadku powtarzających się zdarzeń lub szczególnie agresywnego zachowania: Przekazać informacje pedagogowi szkolnemu i ustalić z nim dalsze postępowanie	Wychowawca
7	W obecności pedagoga i wychowawcy klasy spisać z uczniem i jego rodzicami umowę o oczekiwaniach wobec ucznia i konsekwencjach za ich łamanie	Dyrektor szkoły
8	Czuwać nad przestrzeganiem przez ucznia przyjętych ustaleń	Wychowawca
9	Wymierzać przewidziane w statucie sankcje w razie niewywiązywania się ucznia z umowy.	Wychowawca

7. STWIERDZENIE PRZEMOCY FIZYCZNEJ WŚRÓD UCZNIÓW

1	Odizolować sprawcę od innych uczniów zawsze pod opieką innego nauczyciela, pedagoga. Sprawca przemocy nie może zostać sam	Dyrektor szkoły
2	Ustalić, kto i w jakim stopniu został poszkodowany na podstawie obserwacji oraz informacji od świadków zajścia	Dyrektor szkoły
3	Udzielić poszkodowanym pierwszej pomocy przedmedycznej. W razie potrzeby, wezwać wykwalifikowaną pomoc medyczną (pogotowie ratunkowe).	Nauczyciele, sekretarz szkoły
4	Powiadomić o zajściu wychowawcę klasy i pedagoga szkolnego	Dyrektor szkoły
5	Udzielić wsparcia ofierze	Wychowawca

6	Powiadomić rodziców ucznia poszkodowanego/ofiary o zaistniałym zdarzeniu. Odnotować ten fakt w dzienniku lekcyjnym	Wychowawca
7	Niezwłocznie wezwać policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia, lub gdy sytuacja jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) albo sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest znana	Dyrektor szkoły
8	Wezwać do szkoły rodziców ucznia - sprawcy. Jeśli nie ma z nimi kontaktu telefonicznego, może wezwać ich listownie za potwierdzeniem odbioru (w celu udokumentowania podjętych działań). Rodziców nie można zmusić do przyścia	Wychowawca
9	W obecności rodziców, wychowawcy i pedagoga zobowiązać ucznia - sprawcę przemocy - do natychmiastowego zaprzestania naganego zachowania, poprzez spisanie kontraktu z uczniem	Dyrektor szkoły
10	Zastosować właściwą karę regulaminową wobec ucznia, któremu udowodniono winę (wystarczająco spójne zeznania kilku osób)	Dyrektor szkoły
11	Stosować oddziaływania wychowawcze (pomoc psychologiczna, udział w terapii itp.) wobec ofiary sprawcy i monitorować zmiany zachowań	Pedagog szkolny, wychowawca i inni nauczyciele

8. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU SPRAW SPORNYCH I KONFLIKTÓW

- 1) Konflikt pomiędzy uczniami na terenie klasy, rozstrzyga wychowawca klasy. Pomocą służy mu pedagog szkolny. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice uczniów,
- 2) Konflikt pomiędzy uczniami różnych klas rozstrzyga pedagog szkolny we współpracy z wychowawcami klas. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice uczniów,
- 3) Konflikt pomiędzy uczniem i nauczycielem – mediatorem jest nauczyciel- rozstrzyga zastępca dyrektora szkoły wspólnie z pedagogiem szkolnym i wychowawcą ucznia. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice ucznia,

9. PRZYPADEK KRADZIEŻY, ZNISZCZENIA MIENIA, ZASTRASZANIA, WYMUSZANIA LUB WYŁUDZANIA

1	Poinformować pedagoga	Nauczyciel, wychowawca
2	Powiadomić bezzwłocznie dyrektora szkoły	Wychowawca i pedagog
3	Ustalić okoliczności zdarzenia, świadków, sprawcę. Dyrektor, po przyjęciu zawiadomienia, może przekazać prowadzenie wyjaśnień innej osobie	Wychowawca i pedagog
4	Zawiadomić rodziców ucznia poszkodowanego, jak i podejrzanego – o podjętych działaniach mających na celu wyjaśnienie sprawy.	Dyrektor szkoły lub wychowawca
5	Zorganizować spotkanie rodziców sprawcy i poszkodowanego; ustalić konsekwencje wobec sprawcy oraz formy zadośćuczynienia poszkodowanemu; sporządzić się protokół ze spotkania.	Wychowawca i pedagog
6	W szczególnych wypadkach informuje się o zdarzeniu policję	Dyrektor szkoły

10. STWIERDZENIE PALENIA TYTONIU PRZEZ UCZNIA

1	Zgłosić fakt wychowawcy	Nauczyciel
2	Powiadomić o fakcie rodziców/prawnych opiekunów ucznia oraz dyrekcję	Wychowawca i pedagog
3	Przeprowadzić rozmowę dyscyplinującą i profilaktyczną	Wychowawca i pedagog

11. PODEJRZENIE, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE NARKOTYKI

Nauczycielowi nie wolno przeglądać rzeczy osobistych ucznia, dokonywać jego rewizji, przeszukiwać plecaka, nawet jeśli zachodzi uzasadnione prawdopodobieństwo, że dokonał kradzieży lub posiada niedozwolone środki odurzające. Tylko policja ma prawo przeszukać ucznia (art. 219 kodeksu postępowania karnego).

1	W obecności innej osoby (nauczyciela, pedagoga) należy zażądać, aby uczeń przekazał substancję przypominającą narkotyk, pokazał zawartość plecaka oraz kieszeni	Nauczyciel
2	O swoich spostrzeżeniach powiadomić dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wezwać ich do natychmiastowego stawiennictwa	Wychowawca

3	Ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję	Wychowawca, pedagog
4	Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, zabezpieczyć i bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji	Dyrektor szkoły
5	Udokumentować całe zdarzenie - sporządzić możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami	Dyrektor szkoły
6	Wezwać policję, gdy uczeń mimo wezwania odmawia dobrowolnego przekazania substancji i pokazania zawartości plecaka (kieszeni)	Dyrektor szkoły

Jeśli sprawcą (zarówno posiadania jak udzielania innej osobie środków odurzających) jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat mamy do czynienia z czynami karalnymi. Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

Podstawa prawna:

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.) - art. 219.

12. ZNALEZIENIE PRZEDMIOTU MOGĄCEGO ZAGRAŻAĆ BEZPIECZEŃSTWU UCZNIÓW

1	Zabezpieczyć znalezioną podejrzaną substancję lub przedmiot przed dostępem osób niepowołanych i zniszczeniem	Nauczyciel
2	Niezwłocznie powiadomić o zdarzeniu dyrektora szkoły	Nauczyciel
3	Wezwać Policję i przekazać zabezpieczony przedmiot (ewentualnie wskazać miejsce, w którym przedmiot został zabezpieczony). Udzielić Policji szczegółowych informacji dotyczących zdarzenia	Dyrektor szkoły
4	W porozumieniu z przybyłymi funkcjonariuszami Policji, podjąć dalsze działania, w tym zapewnić bezpieczeństwo uczniom i pracownikom	Dyrektor szkoły
5	Podjąć czynności niezbędne do całkowitego wyjaśnienia zdarzenia i zakończenia sprawy (np. przeprowadzić anonimową ankietę, rozmowę z uczniami, nauczycielami itp.)	Dyrektor szkoły, pedagog
6	Poinformować organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny o podjętych działaniach. Niezwłocznie - telefonicznie i możliwie szybko pisemnie	Dyrektor szkoły
7	Poinformować osoby zainteresowane (nauczycieli, uczniów i ich rodziców) o rozstrzygnięciu sprawy	Dyrektor szkoły

13. PODEJRZENIE OBECNOŚCI NA TERENIE SZKOŁY UCZNIA BĘDĄCEGO POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH

1	Powiadomić wychowawcę klasy, dyrektora szkoły i pedagoga	Nauczyciel
2	Odizolować ucznia od reszty klasy. Ze względów bezpieczeństwa nie wolno pozostawić go samego; należy stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie	Wychowawca
3	Wezwać rodziców/opiekunów oraz lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej	Wychowawca
4	Powiadomić policję, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu - odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. O fakcie umieszczenia przez policję w izbie wytrzeźwień zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat	Dyrektor szkoły
5	Spróbować nawiązać kontakt z uczniem i ustalić: • czy uczeń brał narkotyki, a jeśli tak to z kim; • jakie to były narkotyki / substancje odurzające; • w jaki sposób wszedł w ich posiadanie; • skąd miał pieniądze; • od jak dawna bierze narkotyki/inne substancje; • kto o tym wiedział	Dyrektor szkoły, pedagog
6	Po przybyciu rodziców przedstawić sytuację i dotychczasowe ustalenia. Uzupełnić wyjaśnienia ucznia z udziałem rodziców	Dyrektor szkoły
7	Pozwolić rodzicom podjąć decyzję co do dalszego postępowania/ Przekazać ucznia pod opiekę rodzicom – przejęcie opieki nad dzieckiem rodzice potwierdzają własnoręcznym podpisem. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły	Dyrektor szkoły
8	Odnotować w sporządzonej notatce decyzję podjętą przez rodziców oraz fakt przejęcia przez nich opieki nad dzieckiem	Dyrektor szkoły
9	Podjąć niezbędne czynności celem całkowitego wyjaśnienia zdarzenia i zakończenia sprawy	Dyrektor szkoły
10	Zastosować wobec ucznia karę regulaminową przewidzianą w statucie szkoły	Wychowawca

11	Ustalić z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia, wychowawcą klasy i pedagogiem szkolnym zasady dalszego postępowania. Sporządzić protokół z ustaleń/spisać kontrakt Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 431 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji	Dyrektor szkoły
-----------	---	-----------------

14. PROFILAKTYKA W PRZYPADKU ZAŻYWANIA PRZEZ UCZNIÓW NARKOTYKÓW

1	Spisać z uczniem, który zażywał narkotyki i jego rodzicami kontrakt	Dyrektor szkoły, pedagog
2	Informować dyrektora, rodziców i pedagoga, za każdym razem gdy sytuacja się powtórzy; monitorować realizację zawartego z uczniem kontraktu	Wychowawca
3	Podejmować działania zapobiegające wystąpieniu na szerszą skalę problemu narkotyków w szkole, np. przeprowadzić zajęcia ukazujące szkodliwość używek dla młodego organizmu np. w formie prelekcji, filmu dydaktycznego, warsztatów, we współpracy z pedagogiem, radą pedagogiczną, radą rodziców, organem prowadzącym podjąć działania promujące zdrowy styl życia	Wychowawca
4	Obserwować zachowania ucznia i objąć go indywidualną pomocą	Pedagog

15. PODEJRZENIE, ŻE UCZEŃ JEST OFIARĄ PRZEMOCY RODZINNEJ

1	Przyjąć informację, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków. Zapisać datę i godzinę zgłoszenia	Nauczyciel
2	Poinformować o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy	Nauczyciel
3	Poinformować pedagoga i dyrektora szkoły	Wychowawca
4	Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, wezwać lekarza	Dyrektor szkoły
5	Dbając o dyskrecję, przeprowadzić rozmowę z poszkodowanym, o ile jest to możliwe.	Dyrektor szkoły, pedagog

6	Wezwać do szkoły rodzica (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy	Pedagog
7	Podjąć decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska Karta”	Dyrektor szkoły, pedagog
8	Niezwłocznie po wdrożeniu procedury zawiadomić przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i przekazać mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego	Dyrektor szkoły
9	W przypadku osoby nieletniej zawiadomić sąd rodzinny i nieletnich	Dyrektor szkoły

16. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAJŚCIA UCZENNICY W CIĄŻĘ

1	W porozumieniu z rodzicami przygotować program pomocy niezbędnej do uzyskania sukcesu edukacyjnego	Dyrektor szkoły, wychowawca, nauczyciele
2	Przygotować plan wsparcia psychologicznego uczennicy do wspólnej realizacji z jej rodzicami i nauczycielami przedmiotowymi	Pedagog, psycholog
3	W razie potrzeby podejmuje kroki w celu wsparcia materialnego uczennicy	Szkoła

II.2 ZAGROŻENIA ZEWNĘTRZNE I PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

W razie powstania zagrożenia w godzinach nauki w szkole należy **zaalarmować** personel i młodzież:

- właściwym **sygnałem dźwiękowym**, przy czym w sytuacji braku prądu sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka, słownego komunikatu przez tubę lub dzwonka ręcznego:
 - a) zagrożenie **pożarem**, zagrożenie związane z **podłożeniem ładunku wybuchowego** bądź otrzymaniem **podejrzanego pakunku** - **3 krótkie dzwonki** trwające ok. 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie;
 - b) zagrożenie związane z **wtargnięciem terrorysty** – **ciągły dzwonek**;
 - c) zagrożenie związane ze **skażeniem toksycznymi środkami** – **5 krótkich dzwonek**, następujących bezpośrednio po sobie.
- oraz **komunikatem głosowym**:
 - a) zagrożenie pożarem – „Uwaga, uwaga. Pali się. Zarządzam ewakuację”.

b) zagrożenie związane z podłożeniem ładunku wybuchowego bądź otrzymaniem podejrzanego pakunku lub zagrożenie związane ze skażeniem toksycznymi środkami – „Uwaga, uwaga. Zarządzam ewakuację”.

Odwwołanie alarmu odbywa się poprzez komunikat głosowy: „Uwaga! uwaga! Odwołuje się alarm o ewakuacji”.

1. POSTĘPOWANIE NA WYPADEK POŻARU

1	Poinformować dyrektora szkoły	Osoba która zauważyła pożar
2	Polecić sekretarzowi ogłoszenie/uruchomienie sygnału ewakuacji. Sygnałem do rozpoczęcia ewakuacji są: <u>3 krótkie dzwonki trwające ok. 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie</u> oraz komunikat głosowy: „Uwaga, uwaga! Pali się. Zarządzam ewakuację.” W razie braku prądu sygnałem alarmowym może być gwizdek, słowny komunikat podany przez tubę lub dzwonek ręczny.	Dyrektor szkoły
3	• Wezwać pomoc zewnętrzną (Straż Pożarna, Pomoc medyczna, itp.) • Opuścić budynek i skierować się na wyznaczone miejsce zbiórki (skwer Tarasa Szewczenki) • Przyjmować bieżące informacje o postępach w ewakuacji od pracowników. W razie stwierdzenia nieobecności ucznia, należy ten fakt zgłosić strażakom, niekoniecznie dowódcy, pytając strażaka o nazwisko. • Wydawać szczegółowe polecenia i wyznaczać dodatkowe zadania (np. wyłączenie energii elektrycznej, przystąpienie do gaszenia z użyciem hydrantów, zabezpieczenie butli z gazem). • Po przybyciu służb ratowniczych przekazać niezbędne informacje. Podjąć decyzję o dalszym postępowaniu z ewakuowanymi dziećmi. Niedopuszczalne jest zezwolenie na rozejście się uczniów do domów bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców.	Dyrektor szkoły

4	• upewnić się, że jest możliwość wyjścia z klasy; • poinformować dzieci o konieczności szybkiego opuszczenia budynku (wskazać drogę wyjścia i podać miejsce zbiórki); • zakazać zabierania rzeczy osobistych; • wyznaczyć osobę, która wyjdzie i poprowadzi uczniów do najbliższego wyjścia ewakuacyjnego; • przeliczyć wychodzących uczniów; Dzieci opuszczają pomieszczenia w szyku uporządkowanym - parami. Na czoło grupy należy wyznaczyć nieformalnego przywódcę grupy klasowej. • opuścić klasę jako ostatni; Przeciwdziałać każdemu odruchowi paniki wśród dzieci. • ustawić grupę w miejscu zbiórki, sprawdzić stan osobowy; • przekazać informację dyrektorowi; • sprawować bezustanną opiekę; Sprawdzić stan zdrowia uczniów, zwracając szczególną uwagę na zawroty głowy, wymioty, kaszel, ból głowy, chwilowe omdlenia, złamanie, potłuczenia, itp.; udzielić im pomocy.	Nauczyciele
5	• sprawdzić czy wszyscy usłyszeli i zrozumieli sygnał alarmowy (bufet, biblioteka; sala gimnastyczna; gabinet pielęgniarki); • pomagać w ewakuacji, współpracować z dyrektorem	Nauczyciele nie prowadzący lekcji
6	• zapewnić drożność wyjść ewakuacyjnych; • zabezpieczyć materiały niebezpieczne na terenie szkoły, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.; • sprawdzić pomieszczenia sanitarne, szatnie; • kierować strumieniami osób ewakuowanych; • wyznaczać alternatywne drogi ewakuacji (w razie potrzeby); • przystąpić do działań zleconych przez kierującego ewakuacją (wyłączyć zasilanie, użyć gaśnic, hydrantów...)	Pracownicy obsługi

W przypadku **zadymienia drogi ewakuacyjnej** - otworzyć lub wybić okna znajdujące się w pobliżu.

Drzwi do pomieszczeń, z których przenika dym należy szczelnie zamknąć.

Jeżeli wewnętrzne schody są objęte ogniem lub bardzo zadymione, ewakuację dzieci przez okna prowadzi za pomocą drabin i innego sprzętu Straż Pożarna.

Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

- Dyrektor szkoły ustala częstotliwość i zaleca przeprowadzenie **praktycznego sprawdzenia możliwości ewakuacji** uczniów i pracowników w celu określenia czasu niezbędnego do opuszczenia budynku szkoły.
- Zaleca się raz w roku przeprowadzenie próbnej ewakuacji szkoły na podstawie procedury postępowania na wypadek pożaru.
- Pracownicy szkoły zobowiązani są do dokładnego zapoznania się z procedurą i planem działań na wypadek pożaru.

BEZPIECZNA EWAKUACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

W przypadku osób z niepełnosprawnością bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów).

Aby ułatwić ewakuację osób z niepełnosprawnościami, należy:

1. Sporządzić listę uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
2. Rozplanować zajęcia klas, w których uczą się osoby z niepełnosprawnością, w taki sposób, by nie musiały one przemieszczać się pomiędzy piętrami budynku.
3. Wyznaczyć opiekunów osób z niepełnosprawnością na czas ewakuacji.
4. W miarę możliwości wcześniej przeszkolić opiekunów osób z niepełnosprawnością w zakresie technik ewakuacji.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE RUCHOWO często są w stanie samodzielnie pokonać drogę tylko do tzw. bezpiecznego miejsca, co może opóźniać czas ewakuacji całej placówki. Należy uwzględnić konieczność przepuszczenia przed osobę niepełnosprawną strumienia ewakuowanych.

OSOBY NIEWIDOME I NIEDOWIDZĄCE podczas ewakuacji mogą być w ogromnym stresie, dlatego należy im pomóc organizując tzw. grupy pomocy koleżeńskiej oraz przydzielić opiekunów.

2. PODŁOŻENIE ŁADUNKU WYBUCHOWEGO – POSTĘPOWANIE W WYNIKU ZAMACHU BOMBOWEGO

1. Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego, należy zapamiętać jak największą ilość szczegółów – uzyskane informacje mogą być istotne dla policji w celu identyfikacji sprawcy zagrożenia.
2. Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje – w przypadku stresującej sytuacji po pewnym czasie możesz mieć problemy z przypomnieniem sobie istotnych informacji.
3. Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie działań – może ona zarządzić ewakuację szkoły.
4. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji – ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po

ogłoszeniu odpowiedniego sygnału: **3 krótkie dzwonki trwające ok. 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie oraz komunikat głosowy: „Uwaga, uwaga! Zarządzam ewakuację.”** Ma ona na celu ochronę wszystkich osób przebywających w szkole przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.

5. Nie używaj telefonu komórkowego – eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
6. Wychodząc z sali, sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia – stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji.
7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb – w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
8. W miejscu ewakuacji policz wszystkich uczniów i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi – szybkie sprawdzenie obecności dzieci i młodzieży oraz pracowników ułatwi zakończenie ewakuacji szkoły.
9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru ich dzieci i drodze dojazdu – informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

3. PODŁOŻENIE PODEJRZANEGO PAKUNKU – POSTĘPOWANIE W SYTUACJI KRYZYSOWEJ ORAZ URUCHOMIENIE PROCEDURY DZIAŁAŃ

Podejrzany pakunek nazywamy przedmiot mogący zawierać ładunek wybuchowy lub nieznaną substancję.

Działania nauczyciela w przypadku podejrzenia, że w szkole znajduje się ładunek wybuchowy:

1. Odizoluj miejsce zlokalizowania podejrzanego pakunku – należy założyć, że podejrzany pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona.
2. Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku – ładunek wybuchowy może eksplodować w trakcie próby manipulowania nim.
3. Okryj podejrzany pakunek w razie stwierdzenia, że wydobywa się z niego inna substancja (tylko jeżeli czas na to pozwala) – okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznannej substancji może ograniczyć jej rozprzestrzenianie się.
4. Poinformuj o zauważeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury – osoba ta może zarządzić ewakuację uczniów i wszystkich pracowników szkoły.
5. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji – ewakuacja musi zostać rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału: **3 krótkie dzwonki trwające ok. 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie oraz komunikat głosowy: „Uwaga, uwaga! Zarządzam ewakuację.”**. Ewakuacja ma na celu ochronę uczniów i wszystkich pracowników szkoły przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
6. Nie używaj telefonu komórkowego – fale emitowane przez telefon komórkowy mogą zainicjować eksplozję ładunku.

7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb – w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
8. W miejscu ewakuacji policz wszystkich uczniów i pracowników szkoły i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi – szybkie sprawdzenie obecności ułatwi zakończenie ewakuacji szkoły.
9. Jeśli jest to możliwe, poinformuj rodziców o miejscu odbioru ich dzieci i drodze dojazdu do szkoły – informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

4. SKAŻENIE CHEMICZNE LUB BIOLOGICZNE - SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU:

Należy wówczas:

1. zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru; sygnałem alarmowym jest: **5 krótkich dzwonków, następujących bezpośrednio po sobie oraz komunikat głosowy: „Uwaga, uwaga! Zarządzam alarm.”** W razie braku prądu sygnałem alarmowym może być gwizdek, słowny komunikat podany przez tubę lub dzwonek ręczny.
2. natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku;
3. w budynku – w szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację;
4. w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry;
5. przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji;
6. powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku;

7. do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych;

8. oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

5. WTARGNIĘCIE NAPASTNIKA (TERRORYSTY) DO SZKOŁY – POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA, WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ

Sygnałem do rozpoczęcia ewakuacji jest **ciągły dzwonek**.

Postępowanie nauczyciela w przypadku wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. aktywnego strzelca:

1. **Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz** (zabarykadowuj się) – szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia.
2. **Wycisz i uspokój uczniów** – wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą przyciągnąć uwagę i sprowokować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
3. **Zaopiekuj się uczniami z SPE i uczniami, którzy potrzebują pomocy** – zwróć szczególną uwagę na uczniów, którzy specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
4. **Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony** – niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
5. **Poinformuj policję, wysyłając informację tekstową SMS o zaistniałej sytuacji** – w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędne jest natychmiastowe przekazanie informacji policji.
6. **Zasłoń okna, zgaś światło** – należy zaciemnić salę, aby utrudnić obserwowanie osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz budynku.
7. **Nie przemieszczaj się** – przemieszczanie się powoduje hałas lub powstanie cienia, który może zostać zauważony przez napastników.
8. **Stań poniżej linii okien, zejdź ze światła drzwi** – przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników.
9. **Zejdź z linii strzału, połóż się na podłodze** – z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu przebijają drzwi i mogą zranić osoby znajdujące się wewnątrz.
10. **Jeżeli usłyszysz strzały, nie krzycz** – napastnicy, oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi, chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się, czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma.
11. **Nie otwieraj nikomu drzwi** – interweniujące oddziały policji w razie takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne (np. dyrektora) do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi.

12. **W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia** – celem aktywnego strzelca jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.

Postępowanie nauczyciela w przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

1. **Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika** – wszelkie próby oporu mogą sprowokować napastnika do impulsywnych zachowań lub zostać uznane za akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników.
2. **Nie udawaj bohatera** – osoby stawiające opór napastnikom giną pierwsze.
3. **Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon** – wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej.
4. **Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegos polecenia** – w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu.
5. **Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego** – patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.
6. **Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika** – odwracanie plecami może zostać uznane za akt agresji bądź lekceważenia, wywołuje złość lub niepokój napastnika.
7. **Nie zwracaj na siebie uwagi** – niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
8. **Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny** – brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców.
9. **Nie oszukuj terrorysty** – oszustwo może zostać uznane za brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.
10. **Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu** – zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich upodmiotowienie, co może spowodować łagodniejsze ich traktowanie przez zamachowców.
11. **Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami** – wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie może być nietypowe.
12. **Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów** – każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.
13. **Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty, zapytaj o możliwość np. napicia się wody** – nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będzie można napić się czy zjeść posiłek.

Postępowanie nauczyciela w przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

1. **Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów, bo możesz zostać uznany za terrorystę** – policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.
2. **Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi** – próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowana jako utrudnianie działania służb lub nawet uznana za akt agresji.
3. **Połącz się na podłódze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi, najlepiej na wysokości głowy** – taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.
4. **Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom** – postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.
5. **Odpowiadaj konkretnie na pytania policjantów** – nie zmyślaj, jeśli czegoś nie wiesz lub nie pamiętasz, powiedz to wyraźnie; służby interwencyjne potrzebują faktów, żeby uratować ludzkie życie.
6. **Nie trzymaj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących** – tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.
7. **Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami** – wszelkie samowolne działania mogą utrudnić akcję ratunkową.
8. **Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy** – policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
9. **Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona** – w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtopić w tłum i uciec z miejsca ataku.
10. **Po wydaniu polecenia wyjścia opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku** – w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.
11. **Nie zatrzymuj się w celu zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru** – najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

II.3 PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA W ŚWIECIE CYFROWYM

1. **Największe znaczenie dla zapewnienia podstaw bezpieczeństwa cyfrowego w szkole mają działania profilaktyczne (prewencyjne) prowadzone wobec i z udziałem wszystkich członków społeczności szkolnej:** uczniów i ich rodziców, dyrektorów, nauczycieli i innych pracowników szkoły (np. psychologów, pedagogów, pracowników sekretariatu). Należy zatem upowszechniać wśród dzieci i młodzieży wiedzę o bezpieczeństwie oraz kształtować właściwe postawy wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych”, który nakłada na szkoły *Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe*.

2. **Obowiązująca polityka bezpieczeństwa cyfrowego** w szkole (bezpiecznego korzystania z zasobów sieci oraz infrastruktury cyfrowej w szkole) uwzględnia wprowadzenie standardów i procedur zgłaszania incydentów oraz podejmowania interwencji w sytuacji wystąpienia zagrożenia. Stanowi ona zbiór zasad obejmujący procedury działania i reagowania w sytuacjach zidentyfikowanych i sklasyfikowanych jako występujące w cyberprzestrzeni szkoły oraz pojawiające się w związku z użytkowaniem sieci przez nauczycieli, uczniów i osoby trzecie.
3. Zasady bezpieczeństwa wdraża się na poziomie klas szkolnych m. in. zabraniając korzystania przez uczniów podczas lekcji z własnych urządzeń cyfrowych (na ogół smartfonów) dla celów niezwiązanych z nauką oraz ograniczając uczniom dostęp do internetu w przestrzeni szkolnej a także wprowadzając zakaz korzystania z telefonów komórkowych w trakcie lekcji.
4. Organizowane są spotkania społeczności szkolnej z ekspertem w zakresie tematyki korzystania z internetu.
5. Przeprowadzane są lekcje wychowawcze na temat wybranego aspektu cyberbezpieczeństwa, adekwatnego do potrzeb, wyzwań klasy i wieku uczniów. Sposób prowadzenia lekcji i ich tematyka uwzględniają poziom rozwoju i doświadczenia dzieci.
6. Organizowany jest **dzień bezpieczeństwa cyfrowego w szkole** podczas którego odbywają się prelekcje i zajęcia praktyczne (warsztaty) w szkole, a także spotkania uświadamiające, dyskusje, happeningi, pikniki i inne formy popularyzacji tematyki cyberbezpieczeństwa.
7. Prowadzone są szkolenia grona pedagogicznego dotyczących wybranych zagadnień bezpieczeństwa cyfrowego.
8. Uświadamiani są rodzice i opiekunowie prawni uczniów na temat znaczenia działań wychowawczych z zakresu bezpieczeństwa cyfrowego podczas zebrań szkolnych.
9. W przypadku wystąpienia zagrożenia cyberbezpieczeństwa w klasie następuje powiadomienie rodziców i zorganizowanie spotkania specjalnie poświęconego temu incydentowi.
10. Dzięki posiadaniu systemu dziennika elektronicznego następuje rozsyłanie za pomocą tej platformy informacji na temat potencjalnych zagrożeń wraz z linkami do materiałów edukacyjnych i multimediów oraz apelem do rodziców o zapoznanie się z daną tematyką i rozmowę z dziećmi.
11. Sprzęt cyfrowy (komputery stacjonarne, laptopy, tablety, tablice multimedialne i inne urządzenia) oraz szkolna sieć komputerowa (okablowanie, urządzenia sieciowe, zainstalowane systemy informacyjne oraz inne oprogramowanie) są zabezpieczane przed złośliwymi oprogramowaniami (m.in. wirusami, robakami, oprogramowaniem szpiegującym, „koniem trojańskim”) na poziomie technicznym.
12. Instalowane są również aktualizowane systemy blokowania ruchu pod kątem filtrowania treści nieodpowiednich dla dzieci i młodzieży, niepożądanych i nielegalnych.
13. Podejmowane są działania wobec aktu/zdarzenia – opis przypadku, ustalenie okoliczności zdarzenia, zabezpieczenie dowodów oraz monitoring sytuacji szkolnej (zachowanie (nieusuwanie) dokumentacji cyfrowej: wiadomości sms, e-maili, nagrań z poczty głosowej telefonu, komentarzy w serwisie

społecznościowym. O ile to możliwe archiwizowana jest treść rozmów w komunikatorach oraz linki (konkretne adresy URL), a także dane o potencjalnym sprawcy. Każde zdarzenie udokumentowane zostaje w stosownym protokole.)

14. Podejmowane są działania wobec uczestników zdarzenia (ofiara – sprawca – świadek, rodzice/ opiekunowie prawni).
15. Szkoła współpracuje z zewnętrznymi instytucjami w przypadku naruszenia przepisów prawa przez uczniów lub osoby spoza szkoły: z policją, sądami rodzinnymi, służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi oraz dostawcami usług internetowych czy operatorami telekomunikacyjnymi.
16. Sprawcy wszystkich rodzajów zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego w szkole objęci zostają poniższymi działaniami:
 - Sprawca otrzymuje od przedstawicieli szkoły komunikat o braku akceptacji dla działań, jakich dokonał. W trakcie rozmowy uczeń poznaje możliwe skutki swojego postępowania, a także konsekwencje, jakie mogą zostać wobec niego wyciągnięte (np. wynikające ze statutu i/lub regulaminu szkoły lub wprowadzonego kontraktu – umowy). Sprawca zostaje wezwany do zaprzestania podejmowania podobnych działań w przyszłości oraz usunięcia skutków swoich dotychczasowych działań (np. publikacji na portalu społecznościowym). Sprawca zostaje objęty odpowiednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną w celu zrozumienia konsekwencji swego zachowania oraz zmiany postawy i dalszego postępowania. Jeśli sprawców jest więcej, to z każdym z nich zostaje przeprowadzona rozmowa osobno.
 - Osoba reprezentująca szkołę (psycholog, pedagog, wychowawca) ogranicza się do podjęcia interwencji, a nie wymierza karę. Decyzję o tym, jaką karę wymierzyć sprawcy podejmuje rada pedagogiczna (po poznaniu wszystkich okoliczności zdarzenia), a przekazuje – dyrektor szkoły.
 - Celem sankcji wobec sprawcy jest przede wszystkim: zatrzymanie jego działań i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ofierze oraz zmiana postawy sprawcy. Sankcje mają na celu także pokazanie społeczności szkolnej, że działania sprawcy nie będą tolerowane i że szkoła jest w stanie skutecznie zareagować w tego rodzaju sytuacji.
 - Podejmując decyzję o zastosowaniu sankcji, brane są pod uwagę:
 - ✓ **rozmiar i ranga szkody** – np. czy w przypadku cyberprzemocy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci itp.;
 - ✓ **czas trwania prześladowania** – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
 - ✓ **świadomość popełnianego czynu** – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że postąpił nagannie, np. czy wie, że wyrządza krzywdę koledze, jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości itp.;
 - ✓ **motywacje sprawcy** – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednie doświadczenia sprawcy.

- Aktywność wobec sprawcy obejmuje rozmowę z jego rodzicami lub opiekunami prawnymi – muszą oni zostać poinformowani o zdarzeniu, zapoznani z materiałami oraz decyzją co do dalszego postępowania ze sprawcą (np. z zastosowanymi sankcjami). Rodzice/opiekunowie prawni sprawcy zostają poinformowani, że rodzice ofiary mają prawo zgłosić sprawę policji.
- Jeśli sprawcą jest osoba spoza szkoły, zostaje zapewnione bezpieczeństwo ofierze i poinformowanie jej (jej rodziców/opiekunów prawnych) o przysługujących jej prawach (np. zgłoszenie popełnienia przestępstwa policji).
- Jeśli sprawcą jest uczeń z innej szkoły, należy rozważyć nawiązanie współpracy między placówkami i wspólne rozwiązanie kryzysowej sytuacji.

BEZPIECZEŃSTWO TECHNICZNE SIECI I SPRZĘTU IT

Rodzaje zagrożeń

Podstawowa klasyfikacja zagrożeń technicznych dla sieci i sprzętu IT obejmuje szkodliwe oprogramowanie, w ramach którego wyróżnia się:

1. **Wirusy** – programy, których zadaniem jest przede wszystkim jak najszybsze rozprzestrzenianie się w celu opanowania jak największej liczby systemów komputerowych, a następnie zniszczenie, kradzież lub zmiana informacji użytkowników.
2. **„Konie trojańskie”** – programy, których kod realizuje zazwyczaj inne funkcje niż użytkownik zakłada, np. w programie do edycji tekstu zawarte są funkcje szpiegujące działania użytkownika na urządzeniu końcowym (np. wykradanie haseł). Najgroźniejszym przykładem konia trojańskiego jest tzw. *backdoor* (luka w zabezpieczeniach systemu).
3. **Backdoor** – wirus, który daje kontrolującej go osobie możliwość zdalnego dostępu do komputera ofiary. Backdoory instalują się, uruchamiają i działają niezauważalnie, bez wiedzy i zgody użytkownika.
4. **Robaki komputerowe** – programy, które w sposób niekontrolowany mnożą się w zasobach sieci komputerowej, a ich działanie sprowadza się do powielania swojego kodu. W momencieapełnienia wolnego miejsca na dysku komputera mogą spowodować jego zatrzymanie.
5. **Makrowirusy** – dodają swój kod do makr skojarzonych z dokumentami, arkuszami kalkulacyjnymi i innymi plikami danych. Uruchamiają się tak jak zwykłe makra w środowisku innego programu, najczęściej któregoś z pakietu Microsoft Office.

Zasady bezpieczeństwa

1. Oprogramowanie odpowiedzialne za działanie stron jest na bieżąco aktualizowane.
2. Wszystkie osoby odpowiadające za utrzymanie serwera i publikowanie na nim treści stosują zasady dotyczące haseł dostępowych.
3. Stosowane jest oprogramowanie antywirusowe na stacjach roboczych oraz na serwerze pocztowym.
4. Do komputera nie podłączane są urządzenia niewiadomego pochodzenia.
5. Regularnie wykonywane są kopie zapasowe istotnych danych.

6. Szkoła dba o edukację wszystkich użytkowników sieci – uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników administracyjnych szkoły.
7. W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę teleinformatyczną szkoły oraz dyrekcji. Kluczowe znaczenie ma zebranie i zabezpieczenie przez specjalistę dowodów w formie elektronicznej.
8. Identyfikację sprawców ataku należy pozostawić specjalistom – informatykom. W sytuacji gdy incydent spowodował w szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych, należy powiadomić policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.
9. Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, należy wobec nich podjąć działania wychowawcze i o zaistniałej sytuacji powiadomić ich rodziców. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w dzienniku elektronicznym szkoły), należy taki przypadek zgłosić policji.
10. O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte działania, zarówno przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci. W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent policji.
11. W przypadku zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez „konie trojańskie”) lub strat (np. utrata danych z dziennika elektronicznego) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie.

ZAŁĄCZNIK nr 1

CZYNY KARALNE, BĘDĄCE PRZESTĘPSTWAMI I WYKROCZENIAMI, POPEŁNIANE PRZEZ NIELETNICH UCZNIÓW NA TERENIE SZKOŁY

- zabójstwo /art. 148 kk;
- nieumyślne spowodowanie śmierci /art. 155 kk;
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub ciężkiego kalectwa /art. 156 § 1 kk;
- nieumyślne spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub ciężkiego kalectwa /art. 156 § 2 kk;
- spowodowanie innego naruszenia czynności organizmu /art. 157 § 1 kk;
- naruszenie czynności organizmu do 7 dni (czyn ścigany z oskarżenia prywatnego) /art. 157 § 2 kk;
- nieumyślne spowodowanie naruszenia czynności organizmu /art. 157 § 3 kk;
- udział w bójce lub pobiciu z narażeniem na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu /art. 158 § 1 kk;
- udział w bójce lub pobiciu ze skutkiem śmiertelnym /art. 158 § 3 kk;
- udział w bójce lub pobiciu przy użyciu broni lub innego niebezpiecznego narzędzia /art. 159 kk;
- spowodowanie powszechnego niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub mienia w postaci pożaru, rozprzestrzenienia się substancji trujących, duszących lub parzących /art. 163 § 1 kk;

- nieumyślne spowodzenie powszechnego niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub mienia w postaci pożaru, rozprzestrzenienia się substancji trujących, duszących lub parzących /art. 163 § 2 kk;
- spowodowanie śmierci poprzez spowodzenie niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub mienia w postaci pożaru, rozprzestrzenienia się substancji trujących, duszących lub parzących /art. 163 § 3 kk;
- zgwałcenie (czyn ścigany na wniosek pokrzywdzonego) /art. 197 § 1,2 kk;
- zgwałcenie ze szczególnym okrucieństwem lub wspólnie z innymi osobami /art. 197 § 3 kk;
- obcowanie płciowe z osobą poniżej 15 lat /art. 200 § 1 kk;
- prezentowanie lub udostępnianie treści pornograficznych osobom do 15 lat /art. 200 § 2,3 kk;
- rozpijanie małoletniego /art. 208 kk;
- znieważenie (czyn ścigany z oskarżenia prywatnego) /art. 216 § 1 kk;
- naruszenie nietykalności cielesnej (czyn ścigany z oskarżenia prywatnego) /art. 217 § 1 kk;
- publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa i jego pochwała /art. 255 § 1,3 kk;
- propagowanie faszyzmu i totalitaryzmu, rasizm, nietolerancji /art. 256 kk;
- publiczne znieważanie grup ludności o różnych światopoglądach i przynależności narodowej, rasowej /art. 257 kk;
- nielegalne posiadanie broni palnej (w tym gazowej) i amunicji /art. 263 § 1,2 kk;
- podrabianie lub przerabianie dokumentu /art. 270 § 1,3 kk;
- używanie podrobionego dokumentu /art. 270 § 1,2 kk;
- kradzież lub przywłaszczenie dokumentu stwierdzającego tożsamość /art. 275 § 1 kk;
- kradzież cudzej rzeczy o wartości powyżej 250 PLN /art. 278 § 1,3 kk;
- kradzież rzeczy o wartości do 250 PLN (wykroczenie) /art. 119 § 1 kw;
- kradzież z włamaniem /art. 279 § 1 kk;
- rozbój, (inaczej rabunek) /art. 280 § 1 kk;
- rozbój przy użyciu broni palnej, innego niebezpiecznego przedmiotu lub środka obezwładniającego /art. 280 § 2 kk;
- kradzież rozbójnicza /art. 281 kk;
- wymuszenie rozbójnicze (inaczej tzw. "haracz") /art. 282 kk;
- przywłaszczenie mienia o wartości powyżej 250 PLN art. 284 § 1 kk;
- przywłaszczenie mienia o wartości do 250 PLN (wykroczenie) /art. 119 § 1 kw;
- uszkodzenie rzeczy (czyn ścigany na wniosek pokrzywdzonego) /art. 288 § 1,2 kk;
- uszkodzenie rzeczy o wart. poniżej 250 PLN (czyn ścig. na wniosek pokrzyw. – wykroczenie) /art. 124 § 1 kw;
- zakłócenie porządku publicznego (wykroczenie) /art. 51 § 1 kw;
- zakłócenie porządku publicznego w sposób chuligański (wykroczenie) /art. 51 § 2 kw;

- paserstwo umyślne /art. 291 § 1,2 kk;
- paserstwo nieumyślne /art. 292 § 1,2 kk;
- paserstwo przedmiotu o wartości do 250 PLN (wykroczenie) art. 122 kw;
- nielegalne udzielanie lub nakłanianie do używania środków odurzających /art. 45, ustawy;
- nielegalne udzielanie lub nakłanianie do używania środków odurzających w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (sprzedaż narkotyku) /art. 46, ustawy;
- nielegalne posiadanie środków odurzających /art. 48 ust.1,2, ustawy;
- nielegalne posiadanie środków odurzających w znacznej ilości /art. 48 ust. 3, ustawy;